

De gedaanteverwisseling

De
gedaanteverwisseling

Franz Kafka

Diderot

ISBN: 9789403728933

Oorspronkelijke titel: *Die Verwandlung*

© 2026 Wilma Baltus. Alle rechten voorbehouden.

De gedaanteverwisseling

I

Toen Gregor Samsa op een ochtend uit onrustige dromen ontwaakte, ontdekte hij dat hij in zijn bed was veranderd in een reusachtig ongedierte. Hij lag op zijn pantserharde rug en zag, wanneer hij zijn hoofd een beetje optilde, zijn bolle, bruine buik, verdeeld door boogvormige harde ribbels. Boven op die buik kon de deken zich nog maar nauwelijks handhaven; hij stond op het punt helemaal naar beneden te glijden. Zijn vele poten, erbarmelijk dun in verhouding tot de rest van zijn lichaam, trilden hulpeloos voor zijn ogen.

‘Wat is er met me gebeurd?’ dacht hij. Het was geen droom. Zijn kamer, een echte mensenkamer, alleen wat aan de kleine kant, lag rustig tussen de vier vertrouwde muren. Boven de tafel, waarop een uitgekakte verzameling stofstalen lag uitgespreid — Samsa was handelsreiziger — hing de afbeelding die hij kort geleden uit een geïllustreerd tijdschrift had geknipt en in een mooie vergulde lijst had gezet. Ze stelde een dame voor die, met een bontmuts en een bontboa, rechtop zat en de toeschouwer een zware bontmof voorhield waarin haar hele onderarm verdwenen was.

Gregors blik ging vervolgens naar het raam, en het sombere weer — je hoorde regendruppels op het zinken vensterblad tikken — maakte hem diep melancholiek. ‘Wat als ik nog een beetje verder sliep en alle onzin vergat?’ dacht hij, maar dat was volkomen onmogelijk, want hij was gewend op zijn rechterzij te slapen en kon in zijn huidige toestand die houding niet aannemen. Hoe krachtig hij zich ook op zijn rechterzij probeerde te werpen, steeds schommelde hij terug op zijn rug. Hij probeerde het misschien wel honderd keer, met zijn ogen dicht om die spartelende poten niet te hoeven zien, en hield er pas mee op toen hij in zijn zij een lichte, doffe pijn begon te voelen die hij nog nooit eerder had gevoeld.

‘Ach God,’ dacht hij, ‘wat heb ik toch een uitputtend beroep gekozen! Dag in, dag uit onderweg. De zakelijke spanningen zijn veel groter dan op kantoor zelf, en dan komt daar ook nog die ellende van het reizen bij: je druk maken om aansluitingen, onregelmatig en slecht eten, omgang met mensen die steeds wisselt, nooit blijvend wordt en nooit hartelijk. Laat de duivel het allemaal halen!’

Hij voelde boven op zijn buik een lichte jeuk; schoof op zijn rug langzaam dicht naar de bedstijl toe om zijn hoofd beter te kunnen optillen; vond de jeukende plek, die vol zat met kleine witte stipjes waar hij niets van begreep; en wilde de plek met een poot aanraken, maar trok die meteen terug, want bij de aanraking trok er een koude rilling door hem heen.

Hij gleed weer terug in zijn vorige houding.

‘Dat vroege opstaan,’ dacht hij, ‘maakt je compleet afgestompt. Een mens moet zijn slaap krijgen. Andere handelsreizigers leven als harem vrouwen. Als ik bijvoorbeeld in de loop van de ochtend terugga naar het logement om de binnengehaalde bestellingen over te schrijven, zitten die heren pas aan hun ontbijt. Dat zou ik bij mijn chef eens moeten proberen; ik zou er onmiddellijk uitvliegen. Al zou dat misschien helemaal niet zo slecht voor me zijn. Als ik me niet om mijn ouders hoefde in te houden, had ik allang ontslag genomen; dan was ik naar de chef toegestapt en had hem recht uit mijn hart gezegd wat ik van hem dacht. Hij zou van zijn lessenaar zijn gevallen! Het is trouwens ook een merkwaardige gewoonte, om op die lessenaar te gaan zitten en van bovenaf met een werknemer te spreken, die bovendien door de slechthorendheid van de chef vlakbij moet komen staan. Maar goed, alle hoop is nog niet verloren: zodra ik genoeg geld bij elkaar heb om de schuld van mijn ouders aan hem af te betalen — dat duurt waarschijnlijk nog vijf of zes jaar — maak ik er beslist een einde aan. Dan hak ik de knoop definitief door. Voorlopig moet ik alleen wel opstaan, want mijn trein vertrekt om vijf uur.’